

Aan de leden van de Raad
Van de gemeente Beesel

Reuver: 05-12-2017
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 201715274
Onderwerp: RIB verslag studiereis VEGAL Duitsland

Geachte leden van de raad,

Van 25 t/m 28 oktober 2017 hebben wethouder Reijnders en beleidsambtenaar Duurzaamheid Esther Swinkels deelgenomen aan de studiereis op het gebied van duurzaamheid naar Duitsland (Gundelfingen – Launing – Augsburg). In de RIB van 4 oktober 2017 is toegezegd dat u na afloop van de reis een verslag toegezonden krijgt.

Het doel van de reis was kennisnemen van de Duitse ervaringen en het uitwisselen van kennis op het gebied van energieopwekking en energietransitie in breed perspectief. Het programma hield samengevat het volgende in:
Dag 1: Een presentatie van het 'Schwäbisches Informationszentrum für regeneratieve Energien' Daarnaast bezochten we diverse vormen van duurzame energieopwekking (biogascentrale, kerncentrale, zonnenveld, windmolen, waterkrachtcentrale).
Dag 2: LEW Lechwerke (beheert het energienetwerk in Bayern en delen van Baden Württemberg) en bezoek aan brouwerij Riegele.

Het was een zeer intensieve en leerzame reis. We hebben veel gezien, geleerd, goede gesprekken gevoerd en waardevolle contacten gelegd. In bijgevoegd verslag vindt u een korte impressie van de reis en een verslag wat wij hebben ervaren en geleerd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Beesel,

F. Willemstein
Loco secretaris

dr. P. Dassen-Housen
burgemeester

Kijk voor
actuele openingstijden
op onze website
www.beesel.nl

Raadhuisplein 1
5953 AL Reuver

Postbus 4750
5953 ZK Reuver

T 077 474 92 92
F 077 474 58 88

www.beesel.nl
info@beesel.nl

BNG 28.50.00.780
IBAN: NL50BNGH0285000780
BIC: BNGHNL2G
KvK nummer: 14130743

VEGAL STUDIEREIS DUITSLAND

25 - 28 OKTOBER 2017 | GUNDELFINGEN - LAUINGEN - AUGSBURG

Verslag studiereis VEGAL naar Duitsland

van 25 tot en met 28 oktober 2017

Programma

25 oktober 2017

Reizen van Limburg naar Duitsland
Ontvangst stadsbestuur Gundelfingen an der Donau

26 oktober 2017

Bezoek Schwäbisches Informationszentrum für Regenerative Energien
Bezoek Biogascentrale
Bezoek Kerncentrale Gundremmingen
Bezoek Windkrachtcentrale
Bezoek Zonnekrachtcentrale
Bezoek Waterkrachtcentrale

27 oktober 2017

Bezoek Augsburg
Bezoek Lechwerke (LEW)
Bezoek brouwerij Riegele

28 oktober 2017

Reizen van Duitsland naar Limburg

Verslag activiteiten

Inleiding

De studiereis van de VEGAL is een belangrijke stap om de kennis over dit onderwerp te verbreden en het draagvlak te vergroten om deze ambitie te realiseren. Het deelnemen aan deze studiereis was tevens een unieke kans om met de andere Gemeenten en met medewerkers van Enexis in dialoog te komen over het onderwerp energietransitie.

Ervaringen

Het was een zeer intensieve en leerzame reis. We hebben veel gezien, geleerd, goede gesprekken gevoerd en waardevolle contacten gelegd. In totaal hebben 38 mensen (vanuit 14 gemeenten en Enexis) deelgenomen aan deze studiereis. Wat hebben wij gezien en geleerd?

Bezoek Schwäbisches Informationszentrum für Regenerative Energien

De belangrijkste taak van het Schwäbisches Informationszentrum für Regenerative Energien is het raadplegen van en het geven van informatie aan burgers over de mogelijkheden van hernieuwbare energie. Het informatiecentrum moet een duurzame bijdrage leveren aan milieueducatie in het district en dus aan een beter begrip van de bevolking van de voordelen van hernieuwbare energie voor klimaat- en milieubescherming en de bijbehorende toegevoegde waarde in de regio.

Bezoek Biogascentrale

De biogascentrale in de Gundelfingen an der Donau wordt geëxploiteerd door een lokale boer die hiervoor uitsluitend producten gebruikt die afkomstig zijn van zijn eigen land. De biogascentrale heeft een productiecapaciteit van 400 kilowatt. Om deze productiecapaciteit ten volle te benutten is circa 100 hectare gras- en maisland nodig.

Bezoek Kerncentrale Gundremmingen

De Kerncentrale Gundremmingen is de kerncentrale met de hoogste productie in Duitsland en produceert 2.572 megawatt elektriciteit. Het wordt geëxploiteerd door Kernkraftwerk Gundremmingen GmbH, een gezamenlijke onderneming van RWE Power AG (75%) en Uniper (25%). Twee eenheden, B en C, zijn momenteel in bedrijf. Unit A is niet meer in bedrijf en was de locatie van het eerste en tot

nu toe enige dodelijke ongeval in een kerncentrale in Duitsland. Hoe de kerncentrale werkt, is de deelnemers uitgelegd in een presentatie.

Bezoek Windkrachtcentrale

De windkrachtcentrale in Gundelfingen an der Donau bestaat feitelijk maar uit één windmolen met een maximaal vermogen van 800 kilowatt. De windomstandigheden in Gundelfingen an der Donau, en eigenlijk in geheel Bayern, zijn niet zodanig dat windmolens rendabel kunnen worden geëxploiteerd.

Bezoek Zonnekrachtcentrale

Anders dan voor windenergie, zijn de omstandigheden voor zonne-energie in Gundelfingen an der Donau uitstekend. In totaal worden 63 hectaren grond gebruikt in Gundelfingen an der Donau voor het opwekken van zonne-energie. De 306.084 aldaar aanwezige zonnepanelen produceren 27 megawatt.

Bezoek Waterkrachtcentrale

Obere Donau Kraftwerke AG, een dochteronderneming van Rhein-Main-Donau AG, bezit zes rivierstroomcentrales op de bovenste Donau tussen Ulm en Dillingen. De zes energiecentrales van het bedrijf zijn identiek uitgerust. Elke centrale heeft twee sets machines. De machines zijn twee dubbel geregelde Kaplan turbines met elk een stationaire as en een direct gemonteerde synchrone generator. De valhoogten variëren tussen 5,00 en 6,61 meter, de totale output per elektriciteitscentrale ligt tussen 7,35 en 10,1 megawatt.

Bezoek Lechwerke (LEW)

LEW is een regionale energieleverancier in Beieren en delen van Baden-Württemberg. LEW biedt zowel elektriciteits- als gasproducten, evenals alle energiegerelateerde diensten zoals contracting, energiecificaten en energiebeheersing.

Als partner van de gemeenten werkt LEW ook op het gebied van straatverlichting en de ontwikkeling en implementatie van energie-efficiëntieprojecten en uitgebreide energieconcepten.

LEW Verteilnetz GmbH is de netwerkoperator. Het bedrijf is verantwoordelijk voor de werking van het netwerk evenals de planning, ontwikkeling en het onderhoud van kabels en netwerksystemen. Het netwerkgebied van de LEW valt grotendeels samen met het administratieve district Beierse Schwaben, maar strekt zich ook uit tot delen van Opper-Beieren. LEW levert via het elektriciteitsnet meer dan een miljoen mensen van energie. Hoe ze dat doen, is middels een presentatie en een bedrijfsbezoek aan de deelnemers uitgelegd.

Bezoek brouwerij Riegele

De brouwerij Riegele is met meer dan 200.000 hectoliter bier per jaar de grootste privé-brouwerij in Augsburg. Het bedrijf is volledig in familiebezit, biedt werk aan ongeveer 100 mensen en genereert meer dan 18 miljoen euro aan omzet.

Wat hebben we ervaren?

Voor aanvang van deze reis werd er verwachtingsvol naar onze oosterburen gekeken. Want in Duitsland is de Energiewende al jaren een feit is. Dit is 'waar' en 'niet waar'.

- 'Waar', want er is een breed draagvlak en hierdoor wordt veel wordt geïnvesteerd in de opwek van duurzame (zon, wind, waterkracht en biomassa) energie. Ook is de wetgeving beter uitgerust om de transitie te faciliteren. Bijvoorbeeld door het op afstand afschakelen van duurzame opwekkers om de belastingen in het net niet te hoog op te laten lopen. Dit is in Nederland, voor wat betreft de wetgeving, nog niet mogelijk.
- 'Niet waar', want technisch gezien zijn wij in Nederland op veel gebieden verder. Dit werd ook beaamd door de diverse Duitse sprekers. Nederland loopt vooruit o.a. op het gebied van windenergie, mobiliteit (elektrisch vervoer). Biomassa is in Nederland ook bekend en waterkracht is gezien ons plat landje nagenoeg geen realistische optie. Al werd wel trots geschermd dat 'onze' waterkrachtcentrale in Linne groter is dan de centrale die we hebben bezocht.

Wat is dan de succesfactor in Duitsland? Waarom kan het 'daar' wel?

Draagvlak, van hoog tot laag. Een eenduidig beleid: van de landelijke overheid tot aan de lokale gemeente wordt er niet getwijfeld aan het nut en de noodzaak van de energietransitie. Dit resulteert in ambitieuze visie op lange termijn. Dit, gecombineerd met forse (lange termijn) subsidiestromen, is mede de sleutel tot het succes van de Energiewende.

Maar, 'het is niet allemaal goud dat blinkt!' De Duitse subsidiestromen lopen langzaam ten einde. Tevens heeft o.a. het besluit van het versneld afbouwen van kernenergie geleid tot hoge

elektriciteitsstarieven (gemiddeld € 0,10 / kWh meer dan het Europese gemiddelde). Dat levert langzamerhand gemor op vanuit de bevolking.

Waardevolle contacten gelegd

Duidelijk is geworden dat we kunnen leren van elkaar. Het meer met elkaar delen van de stappen die we al hebben genomen in het kader van de energietransitie (zon, wind, PV, biomassa, warmte-oplossingen, mobiliteit en energiebesparing). Maar ook leren 'wat kan beter'.

Duidelijk is dat het onderwerp energietransitie leeft bij de deelnemers aan deze reis. Iedereen, burgemeester, wethouder of beleidsmaker, is op haar of zijn manier doordrongen dat we aan de slag moeten met de energietransitie.

Veel gemeenten zien zichzelf als de regisseur van de energietransitie. Een rol die de gemeenten ook door de nationale overheid wordt toegedicht. De gemeente heeft hierdoor de verantwoordelijkheid, om samen met diverse partijen, waaronder de netbeheerder, plannen te maken om de ambities te realiseren en om vervolgens partijen bij te elkaar brengen om te zorgen dat de plannen ook uitgevoerd gaan worden. Vooral dit laatste is een grote uitdaging. Tegelijkertijd zien we ook dat deze regisseursrol nog extra uitdagend wordt door provinciale of zelfs landelijke grenzen.

Ook zijn er nog beelden van de film onderbelicht. Bijvoorbeeld: is er voldoende afstemming met buurgemeenten, de burgers en met de lokale ondernemers.

Enexis heeft als netbeheerder een bijzondere en bepalende rol in het realiseren van de klimaatambities. We willen (moeten) Enexis vroegtijdig betrekken bij onze duurzaamheidsplannen. De energie-infrastructuur is namelijk een schakel in de keten die de energietransitie 'kan maken en kan breken'. Zonder een passende energie infrastructuur is het maatschappelijk verantwoord transporteren van (duurzame) energie een grote uitdaging. Deze infrastructuur wordt via landelijk vastgestelde tarieven door de 'burger' betaald waardoor het maatschappelijke belang van de netbeheerder nogmaals extra wordt benadrukt.

Wat hebben we geleerd?

Het eenduidige (landelijke tot regionale politiek) en langdurige beleid in Duitsland is medeverantwoordelijk voor het Duitse succes. Binnen Limburg (maar ook in overige provincies) is, niet alleen op gemeentelijk niveau, maar ook regionaal en zelfs provinciaal en landelijk niveau het ontbreken van een eenduidig visie en dus het ontbreken van een gezamenlijke drijfveer een belangrijke bottleneck om van onze uitdagende klus tot een succes te maken.

Naast het de ambtelijke besluitvorming is draagvlak binnen de gemeente (burgers maar ook ondernemers) noodzakelijk om als gemeente succesvol te kunnen zijn. Communicatie is vaak een onderbelicht aandachtspunt. Als de burgers en ondernemers niet in beweging komen dan zal de energietransitie niet het succes worden waar we allemaal op rekenen.

Technisch zijn we in Nederland al ver. Nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar in een rap tempo op. De uitrol van duurzame opwek (zon en wind) krijgt steeds meer vorm. Maar is dit voldoende? Is er een eenduidig beeld van onze totale ambitie?

Niet alleen in Duitsland maar ook in Limburg is de duurzame opwek zoals zon en wind maar een stukje van de invulling van het transitie pad. Mobiliteit, energiebesparing en de warmtevraag in de bestaande omgeving zijn nog onderbelicht. Dit is mede ook de noodzaak om planmatig aan de slag te gaan met de energietransitie. Een mogelijke oplossing is om dit onderwerp en de hieruit vloeiende plannen te verankeren in de nieuwe omgevingswet.